

VÄLISMINISTEERIUM

Üleilmse eestluse tegevuskava 2022-2025

Tegevuskava nimetus	Üleilmne eestlus
Tegevuskava periood	2022–2025
Tegevuskava eesmärk	Väljaspool Eestit asuv eestlaskond kannab Eesti identiteeti, osaleb Eesti ühiskonna- ja kultuurielus. Eestit toetavad ja väärtustavad inimesed aitavad kujundada Eesti positiivset kuvandit maailmas, tutvustada kultuuri, edendada majandust ning rahvusvahelisi suhteid. Eestisse tagasipöördumine on oodatud ja vajalikul määral toetatud
Peavastutaja	Välisministeerium ja välisesindused
Partnerid	Üleilmse eestluse valdkond on horisontaalne ning selle tõhusa toimimise eelduseks on hea koostöö teiste riigiasutuste ja kolmanda sektoriga ning tugev partnerlus üleilmsete eesti kogukondadega
Struktuur	Üleilmse eestluse tegevuskava jaguneb kolmeks põhiliseks tegevussuunaks: <ul style="list-style-type: none">• Eesti identiteedi edendamine ja säilitamine välismaal• Üleilmse eestlaskonna kaasamine Eesti ühiskonna ellu ja arengusse, koostöö edendamine ning kvaliteetsete teenuste tagamine• Eestisse tagasipöördumise ning Eesti eluga (taas)kohanemise toetamine

Sisukord

Olukorra analüüs.....	4
Tegevussuund 1:	
Eesti identiteedi edendamine ja säilitamine välismaal.....	6
Eesmärk	6
Olukorra analüüs.....	6
Eesmärke aitavad ellu viia järgmised tegevused.....	10
Tegevussuund 2:	
Üleilmse eestlaskonna kaasamine Eesti ühiskonna ellu ja arengusse, koostöö edendamine ning kvaliteetsete teenuste tagamine	11
Eesmärk	11
Olukorra analüüs.....	11
Eesmärke aitavad ellu viia järgmised tegevused.....	15
Tegevussuund 3.	
Eestise tagasipöördumise ning Eesti eluga (taas)kohanemise toetamine	16
Eesmärk	16
Olukorra analüüs.....	16
Eesmärke aitavad ellu viia järgmised tegevused.....	18
Tegevuskava koostamine ja uuendamise protsess	19
LISA. Tegevuskavas kasutatud mõisted	20

Olukorra analüüs

Eesti on üks väiksemaid riike Euroopas, kuid peamiselt kolme väljarändelaine tulemusena¹ on Eestil suur ja hajali paiknev väliskogukond. Välismaal elavaid Eesti juurtega inimesi on hinnanguliselt kuni 200 000, moodustades ligikaudu 15% kõikidest eestlastest. Suurimad kogukonnad asuvad Soomes, Venemaal, Ühendkuningriigis, Saksamaal, Rootsis ja Ameerika Ühendriikides ja Kanadas². Siinjuures on oluline mõista, et kogukonnad ei ole homogeenised, erinedes nii suuruse, võimaluste kui ka tausta poolest, samuti on kõigi nende vajadused ja ootused riigile isesugused.

Üleilmse eestluse tegevuskava eesmärk on tugevdada sidemeid rahvuskaaslaste ja Eesti sõpradega, suurendada seeläbi Eesti ühiskonna sidusust ning teha Eestit üheskoos suuremaks, sest rahvuskaaslaste kogukonnad ja Eesti sõbrad on riigi väärtuslikud koostööpartnerid, kellega ühiselt seatud eesmärged ellu viiakse.

Tegevuskavaga kaasatakse välismaal elavaid eestlasi Eesti ühiskonna- ja kultuuriellu senisest sagedamini, kaitstakse nende huve välismaal ning toetatakse nende tagasipöördumist ja (taas)kohanemist Eestis. Prioriteetseteks tegevusteks on näiteks eesti keele õpetamine, eesti rahvuskultuuri säilitamine ja viimine laia maailma. Lisaks looakse võimalusi, et kaasata Eestit toetavaid ja väärtustavaid inimesi ning organisatsioone Eesti positiivse kuvandi levitamisse, samuti Eesti majanduse ja rahvusvaheliste suhete edendamisse. Tähtsal kohal on ühise inforuumi kujundamine ning koostöö välismaal elavate Eesti päritolu noortega. Veel soovitakse tegevuskavaga arendada ühtsustunnet — seda ei olnud aastakümneid võimalik kehtinud riigikorra tõttu teha. Väliskogukondade ühistegevusel on olnud tähtis roll nii Eesti iseseisvuse taastamisel ja riigi ülesehitamisel kui ka eesti kultuuri hoidmisel ja arendamisel ning seda peab väärtustama. Siinkohal on oluline välismaal elava eestlaskonna motiveerimine ja tunnustamine.

Ajalooliselt on tähtsat rolli mänginud eestlaste (kesk)organisatsioonid³, mis on aidanud säilitada ja edendada Eesti identiteeti välismaal. See on asukohamaades aidanud järjepidevalt säilitada eesti vaimset ja materiaalist kultuuripärandit ning seda pidevalt dokumenteerida ka siis, kui põlvkonnad on vahetunud.

Peale kultuuriorganisatsioonide on nii ajalooliselt kui ka tänapäeval olulised eestluse ja eesti kultuuri kandjad kogukondade juures tegutsevad kogudused, kes tagavad rahvusliku identiteedi säilimise eestikeelse kirjastamise, eestikeelsete usutalituste, koguduse kooride ja muu kogukondliku tegevuse kaudu (nt keeleõpe pühapäevakoolis). Kõik eelnimetatud tegevused vajavad riigilt toetust ka edaspidi, et tagada eesti identiteedi hoidmine ja edendamine välismaal.

Rahvuskaaslastest laste ja noorte kaasamine eestlust välismaal hoidvatesse tegevustesse ja neile sedalaadi võimaluste pakkumine vajab lisatähelepanu, sest välismaal elavate ja õppivate eesti noorte arv on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud⁴. Vaja on luua tegevusi, mis pakuvad noortele enam võimalusi siduda oma tulevik just Eestiga. Tähelepanu tuleb pöörata ka välismaal õppivate noorte vajadustele, luues eeldused pärast välismaal kogemuste omandamist Eestisse naasmiseks.

Rahvuskaaslased ja Eesti sõbrad on Eesti esindajad maailmas, kes aitavad tutvustada Eestit ning tugevdada majandus- ja kultuurisidemeid. Välismaal elava eestlaskonna seas on palju ühiskondlikult aktiivseid inimesi, kes saavad ja soovivad aidata kaasa eestluse hoidmisele ja arendamisele. Nad saavad olla kasulikud Eesti positiivse kuvandi loomisel, näiteks tutvustades Eestit kui potentsiaalset turismisihtkohta või sobivat investeringute ja ettevõtluskeskkonda. Nad saavad anda teavet Eesti kultuurist ja selle rahvusvahelisest mõjust ning Eesti ühiskonnast ja poliitikast laiemalt. Rahvuskaaslased saavad välismaal aktiivselt elavdada välissuhtlust ning mõjutada oma asukohariigi poliitikat, avalikku arvamust ja rahvusvahelisi suhteid. Riigi süsteemne suhtlus välismaal elava eestlaskonnaga aitab olemasolevat rahvuskaaslaste potentsiaali tõhusamalt kasutada, suurendades seeläbi nende eneseteadlikkust, kindlustunnet ja väärtust koduriigi silmis. Sellele suhtlusele aitavad palju kaasa üle ilma asuvad Eesti välisesindused, olles sagedasti esmaseks kontaktpunktiks riigiga.

Pandeemia eelsetel aastatel kasvas Eestisse naasjate arv. Kõige rohkem liigutakse endiselt Eestit ja Soome vahel, kuid mitu aastat järjest tuli Eestisse Soomest tagasi rohkem inimesi, kui siit põhjanaabrite juurde

1 Esimene väljarändelaine Eestist toimus 19. sajandi keskpaigast ida poole, peamiselt ajendatud majanduslikest põhjustest (aga ka kõrghariduse kättesaadavusest jne). Teine massiline pagulaste väljarändelaine, mis oli ajendatud Teise maailmasõja sündmustest, oli läände ja suuresti sunnitud väljaränne — põgenemine uue okupatsiooni ohu eest (tuntud ka kui 1944. aasta suurpõgenemine). Kolmas väljarändelaine on seotud Eesti taasiseseisvumisega ja astumisega Euroopa Liitu ning rände põhjused on peamiselt majanduslikku laadi. Kaja Kumer-Haukanõmm, Keiu Telve. [Eestlased maailmas](#). — Eesti inimarengu aruanne 2016/2017 „Eesti rändeajastul“. Peatoimetaja Tiit Tammara.

2 Välisriikides elavate Eesti kodanike arv riigi järgi 01.01.2020 Rahvastikuregister

3 Kultuuri-, noorte-, haridus-, heategevusorganisatsioonid jt

4 „Noori jääb vähemaks kõikjal peale Harjumaa“. Statistikaameti 6. juuli 2020. a uudis

lahkus⁵. Tagasipöördujatele on vähe eraldi väljatöötatud ja mõeldud teenuseid, mis toetaksid nende tagasipöördumist ja (taas)kohanemist Eestis. Tagasipöördujad, kes tulevad sageli koos laste ja perega, aitavad otseselt kaasa Eesti rahvastiku arengule ja kestmisele. Soovitud tagasipöördumist on vaja toetada nii riiklikul, kohalikul kui ka kogukondlikul tasandil. Selleks on vaja luua sujuvad ja takistusteta võimalused, millel on olemas positiivsetes hoiakutes väljenduv ühiskondlik toetus, sest vähene tugi tagasipöördujatele takistab Eestile vajalike oskuste ja teadmistega inimeste tagasitulekut ning siiajäämist.

Kõike eelnevalt loetletut aitab saavutada ühise info- ja suhtlusruumi edendamine. Ühine inforuum toob ja seob kokku ülemaailmsed eesti kogukonnad ja eestluse nimel tegutsejad. Ühise inforuumi toetamise juures peab arvestama ka mitmekeelsusega – vajadus info järele vähemalt eesti, inglise ja vene keeles.

Ülemaailmse eestluse hoidmine ja arendamine on riigile prioriteetne küsimus, sest eestlased välismaal ja Eesti sõbrad on ühel ja samal ajal nii eestluse hoidjad ja kandjad kui ka Eesti saadikud kogu maailmas. Selle edendamiseks ja toetamiseks koostati „Üleilmse eestluse tegevuskava aastateks 2022–2025“, mis on osa „Välispoliitika programmist 2022–2025“ ning toetab kehtiva „Välispoliitika arengukava 2030“, kui ka valmiva „Sidusa Eesti arengukava 2030“ eesmärkide saavutamist. Välismaal elavaid rahvuskaaslasi on Eesti riik varem toetanud rahvuskaaslaste programmide kaudu aastatel 2004–2008, 2009–2013 ja 2014–2020⁶.

5 Statistikaameti 12. mai 2020. a pressiteade nr 59 „[Sisseränne aitab suurendada rahvaarvu](#)“.

6 Vt [rahvuskaaslaste programme](#) Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehel

TEGEVUSSUUND 1:

Eesti identiteedi edendamine ja säilitamine välismaal

Eesmärk

Välismaal elavad eestlased kannavad Eesti identiteeti – tagatud on ühine ja mitmekülgne informuim, eesti kultuuri elujõulisus välismaal, eesti keele õppimisvõimaluste laiendamine ning Eesti vaimse ja materiaalse kultuuripärandi säilitamine.

Olukorra analüüs

Ühine informuim

Ühine informuim on oluline, et tuua kokku ja lõimida ülemaailmsed eesti kogukonnad ning eestluse nimel tegutsejad ja tegutseda soovijad, sh Eesti riiklikud organisatsioonid, vabatahtlikud ja erialavõrgustikud.

Eesti kogukonnad üle maailma ja nende organisatsioonid on tegutsenud aastakümneid, palju on mitmesuguseid võrgustikke ja infokanaleid, sh veebiväljaandeid, kuid info- ja suhtluskanalid on killustunud ning puudunud on ülevaatlik keskne veebivõrk. Kogukondade infovahetus igapäevaelu praktilistes küsimustes, nagu töö, Eestisse kolimine, konsulaarküsimused, keeleõpe, laste suvelaagrid Eestis jms teemad, võiks olla ladusam. Riigi infovahetus oma kogukondadega on eriti tähtis kriisi ajal, selle olulisust ilmestas eriti selgelt 2020. aastal hoogustunud koroonapandeemia.

Nende probleemide lahendamiseks on esimesed sammud tehtud, näiteks on edasi arendatud portaali üleilmne eestlus (inglise keeles Global Estonian), käivitatud igakuine valdkondlik üleilmse eestluse uudiskiri (inglise keeles Global Estonian Newsletter) ja loodud erinevaid huve ja informatsiooni koondavaid võrgustikke (LinkedIn platvormil Global Estonian Business Network)⁷. 2021. aasta alguses käivitus Eesti väliskogukondadele pühendatud iganädalane populaarne raadiosaade „Hajala ringvaade“ Vikerraadios.

Kogukondades toimub palju infovahetust (kesk)organisatsioonide tegevuse kaudu. Ajalooliselt ja ka praegu on rahvuskaaslaste (kesk)organisatsioonide üks oluline roll infovahetus kogukondade ja riigi vahel⁸.

Tänapäevane digitehnoloogia võimaldab kuuluda Eesti informuimi sõltumata asukohast. Ajalooliselt on aga rahvuskaaslaste kogukondade ajalehed aidanud hoida ja edendada eestlust, ühendada inimesi ning levitada kogukondadele vajalikku informatsiooni. 2019. aastal ilmus üle ilma 26 rahvuskaaslaste kogukondadele mõeldud ajalehte⁹. Ajakirjandus digiteerub ja paberlehti ilmub järjest vähem. Kuna vajadus kogukondliku infovahetuse järele on rahvuskaaslaste kogukondades endiselt olemas, tuleb aidata kaasa kogukondade ja üleilmse eestluse infokandjate püsijäämisele ja nende arendamisele. Selle tagamiseks algatati 2020. aastal Eesti väliskogukondade väljaannete toetamiseks iga-aastane toetusprogramm.

Praegu on rahvuskaaslaste hulgas oluliseks suhtlemise ja infovahetuskanaliks ka mitteametlikud võrgustikud ehk suhtlemine erinevates sotsiaalmeedia võrgustikes.¹⁰

Eesti kultuuri edendamine ja hoidmine

Välismaal elavale eestlaskonnale mõeldud kultuuripoliitika prioriteedid on hoida rahvuskaaslastega keele- ja kultuurisidemeid ning toetada rahvuskaaslaste kultuuriseltse. Eesti väliskogukondades toimuvate kõrgetasemeliste kultuuriüritustega toetatakse eesti identiteedi säilitamist ja edendamist. Eesti edukust toetavad kontaktid välismaal tegutsevate eesti kunstnike, kultuurikollektiivide ja kultuuritegelaste (kultuuri tootjatega), organisatsioonide (korraldajatega) ja tarbijatega (publik, meedia ja turundus), samuti toimiv eesti-, vene- ja ingliskeelne kommunikatsioon eri meediakanalite vahendusel, et tõhustada infovahetust ning tekitada rahvuskaaslastes ja Eesti sõprades huvi Eesti ühiskonnas toimuva vastu. Rahvuskaaslaste

7 Informuimi lahendustest on täpsemalt ka majanduskoostöö alapeatükis

8 Nt Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN), Rootsi Eestlaste Liit (REL), Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ), Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN) jne.

9 Eesti Rahvusraamatukogu andmetel (2019).

10 Näiteks Facebooki grupid, mis koondavad eri riikide eestlasi (eestlased Soomes, Ameerikas jne).

kultuuriseltsid aitavad hoida kontakte rahvuskaaslaste keskuste ja Eesti riigi, omavalitsuste, kultuuriorganisatsioonide ja vabaühendustega. Eesti kogukondadel väljaspool Eestit on tähtis roll, sest nad on ühel ja samal ajal nii eesti keele ja kultuuri kandjad kui ka Eesti tutvustajad oma asukohamaades.

Kultuurikoostööle rahvuskaaslastega aitavad kaasa regulaarsed kokusaamised – ülemaailmsed eesti kultuuripäevad ehk ESTO¹¹, laulupeod, metsaülikoolid, konverentsid ja teised üritused. Koostööd toetab aktiivne kultuuriseltside ja -kollektiivide tegevus, nt rahvuskaaslaste kooride ja tantsurühmade kaasamine Eesti laulu- ja tantsupeo liikumisse, eesti ja väliskogukondade kultuuritegelaste ühisloomingu ja -tegevuste toetamine. Kõik loetletu toetab eesti kultuuri harrastamiseks ja vaimse kultuuripärandi säilitamiseks vajalikku motivatsiooni ja sotsiaalse võrgustiku püsivust rahvuskaaslaste eri põlvkondade vahel. Peale ajalooliste ja traditsiooniliste suurt kogunemiste alalhoidmise tuleb kujundada ka uut tüüpi (suur)üritusi, mis kõik aitavad säilitada ühtekuuluvustunnet. Siinkohal on heaks näiteks 2021. aastal algatatud regulaarselt toimuvate virtuaalfoorumite traditsioon üle ilma elavatele eestlastele. Ühtsustunnet aitavad tagada ka erinevad välisesinduste korraldatavad üritused (nt vabariigi aastapäeva tähistamine).

Eesti keele õppimisvõimaluste laiendamine ja mitmekesistamine¹²

Viimase aastate jooksul on Eestist lahkunud palju lapsi ja noori, kes võiksid mingil eluetapil siiski pöörduda tagasi Eestisse, sh osaleda ka siinses haridussüsteemis. Probleem on, et välismaal elades laste ja vanemate side Eesti haridusasutusega enamikul juhtudel katkeb ja eesti keele kui emakeele õpe ei jätku Eesti õppekava alusel.

Uuringud näitavad, et Eestisse naasnud perede lastel esineb raskusi haridussüsteemis kohanemisega ja peamiselt on see seotud laste eesti keele (puuduliku) oskusega¹³. Tagasirände suurendamiseks ja soodustamiseks ning eestluse hoidmiseks välismaal on oluline laiendada ja mitmekesistada eesti keele õppimise

võimalusi välismaal nii sealsetes üldhariduskoolides, pühapäevakoolides, lasteaedades ja seltsides kui ka välismaal elavate eesti laste e-koolis Üleilmakool.¹⁴ Eesti keele ja kultuuriloo, samuti mõne teise aine õpetamine eesti keeles aitab säilitada ja arendada eesti keele oskust rahvuskaaslaste koolides ja kogukondades ning luua noortele võimaluse jätkata tulevikus soovi korral õpinguid Eesti haridussüsteemis.

Kuna parimaid tulemusi annab keelekeskkonnas toimuv keeleõpe, on vajalik suurendada rahvuskaaslastest lastele mõeldud ning Eestis toimuvate keelelaagrite ja noortevahetuste arvu – siiani on riik jõudnud osalemisvõimalust pakkuda umbes kahele kolmandikule taotlejaist.

Samuti on suurenenud vajadus rahvuskaaslaste kogukondade erisusi arvestavate nüüdisaegsete õppe-materjalide järele. Selliste õpikute loomise mehhanism on juba praegu Eestis olemas,¹⁵ kuid kogukonnad ei ole nendest võimalustest laialdaselt teadlikud ja seetõttu tuleb parandada informatsiooni kättesaadavust. Õppimist soosiks ka mitmesugused digilahendused, seda nii õpetajate täienduskoolituseks kui ka õpimaterjalide pidevaks ajakohastamiseks. Selge vajadus on eesti keele õpetajate koolitusvõimaluste mitmekesistamise ja neile metoodilise toe pakkumise järele, kuna paljudel välismaal õpetavatel õpetajatel ei ole pedagoogi kutset. Üks hea võimalus on eesti keele õpe veebi vahendusel, mida on arendamas Integratsiooni Sihtasutus.

Väliseesti kultuuripärandi säilitamine

Mõtestatud (vabatahtlik) töö oma ajaloopärandiga on väliskogukondadele üks viise, kuidas eestlust hoida ja edendada. Rahvuskaaslaste vaimse ja materiaalse kultuuripärandi kogumine, säilitamine, kättesaadavaks tegemine ja uurimine on ülioluline. Väliseesti kultuuripärandi alla kuuluvad arhiivid (arhiividokumendid, fotod, auvised¹⁶), suuline pärimus (rahvaluule, elulood ja mälestused, muusikaline traditsioon jm), trükised, keelekogud, kunst, esemeline pärand ja ajaloolise tähtsusega kohad (mälestusmärgid, hauatähised, kalmistud). Rahvuskaaslaste kogukondlik tegevus, vaimne ja materiaalne kultuuripärand on süstemaatiliselt doku-

11 ESTO ehk ülemaailmsed eesti kultuuripäevad on rahvuskaaslaste algatatud ülemaailmne eestlaste kogunemine, mis toimub iga nelja aasta tagant. Esimene ESTO toimus 1972. aastal Torontos, Kanadas

12 „Eesti keele arengukava 2021–2035” tegevused.

13 [Rahvuskaaslaste programmi mõju-uuring](#): lõpparuanne 2015. Merli Aksen, Kertu Aruoja, Kadri Lees jt. Tartu: Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus RAKE ja Balti Uuringute Instituut. [Eestisse tagasipöörduvate perede laste õppima asumine: lõpparuanne 2015](#). Riigihange nr 182196. Tartu: Civitta Eesti

14 Hea näide on [Üleilmakool](#), e-kool väljaspool Eestit elavatele eesti lastele. 2021. õppeaastal alustas kooli kaheksandat õppeaastat 240 õpilast 31 riigist. Kooli haldab Soomes tegutsev Eestikeelse Hariduse Selts.

15 Kõikidel välismaal eesti keelt õpetavatel õpetuskohtadel on võimalik Eestist õppetöö läbi viimiseks tellida kvaliteetseid eestikeelseid õppematerjale. Tellimusi vormistab [MTÜ Eesti Instituut](#) üks kord aastas ning materjalidega on võimalik tutvuda digitaalses tellimiskeskonnas.

16 Auvis on teavik, milles valdava osa moodustavad heli ja/või pilt ning mida saab vaadata ja/või kuulata eriseadmetega. Auvised on näiteks vinüülplaadid, laserplaadid, diapositiivid, videosalvestised, DVD-d jms.

menteeritud ning hoitud suuresti kogukonnaliikmete toel.

Väliseesti arhiivid¹⁷ asuvad mitme väliseesti organisatsiooni juures, Eesti Majades, ka spetsiaalsetes arhiiviasutustes (eesti arhiivid Austraalias, USA-s, Kanadas, Rootsis). Nende baasil on praeguseks kujunenud neli peamist keskust¹⁸, igaüks eri tegevussuuna ja tulevikuväljavaatega.

1. Torontos on kavas teha teoks laienemisplaan ning ehitada valmis arhiivikeskus ja väliseesti muuseum (Väliseesti Muuseum (VEMU), Eesti Õppetöö Keskuse juures). See koondaks kaks suurt arhiivi, nagu

a) VEMU arhiivi ja raamatukogu (endine Tartu Instituudi¹⁹ arhiiv ja raamatukogu) ning

b) Eesti Keskarhiivi Kanadas.

2. Eesti Arhiiv Ameerika Ühendriikides säilitab ja kogub ainekudest pidevalt, ka praegu, kuid ruumipuudusel on üle 600 kollektiooni antud hoiule Immigratsioonialoo Uurimiskeskusesse (IHRC, Minneapolis).

3. Eesti Arhiiv Austraalias on sõlminud kokkuleppe, et Austraalia eestlasi puudutavad materjalid antakse üle Austraalia Rahvusarhiivile, kui kogukond neid enam säilitada ei saa.

4. Rootsi Eestlaste Liidu juures tegutsev arhiivikomisjon kogub, süstematiseerib ja saadab kogusid edasi erinevatesse hoiupaikadesse, sõlmides ise kokkulepped mäluasutustega Eestis või Rootsis. Balti arhiivi kogu on deponeeritud Rootsi riigiarhiivi ning on kasutatav Balti arhiivi juhataja loal.

Oluline on tagada seni kogutud kultuuripärandi säilimine. Seetõttu on vajalik olla kursis kogukondades toimuvaga ja saavutada stabiilne rahastus kogukondlike väliseesti arhiivikeskustele. Eesti riiklikel mäluasutustel peab olema valmidus kiiresti reageerida juhul, kui on vaja päästa avariohtlikes tingimustes hoitavaid

või hävimisohus kogusid. Tähtis on käsitleda ka välismaal asuvate kõrgete riigitegelaste matmispaikade ja ajalooliste eestlaskonna surnuaegade²⁰ teemat. Nimelt puudub praegu selge riiklik koordineerimine haudade kindlakstegemiseks ja hooldamiseks (mõningal määral tegelevad sellega Eesti välisesindused või kogukonnad).

Edasist pidevat tähelepanu vajab kultuuripärandi kogumise ja säilitamisega tegelevate võrgustike toetamine ja arendamine. Maailma eri paigus on säilitatud dokumenteeritud teavet, audiovisuaalset ainekude, esemete ja trükiste kollektioone, talletatud suulist pärimust. Neist kõigist ülevaate saamine ja säilitatu kohta teabe jagamine on seni toimunud Välis-Eesti ja Eesti mäluasutuste tihedas koostöös MTÜ Baltic Heritage Networki²¹ (BaltHerNet) kaudu ja selle hallavata portaali vahendusel.

Arhiivipärandi kasutatavaks tegemine nõuab väga palju mitmesuguseid ressursse, nagu aeg, raha, digiteadmised.²² Mäluasutused Eestis ja asukohamaades vajavad enam tuge selleks, et parandada juurdepääsu kogudele ja tuua seeläbi kultuuri- ja teaduskäibesse uut infot väliseestlaste kohta. Et lihtsustada kogude kättesaadavaks tegemist, on rahvuskaaslaste kogukondadel võimalus kasutada arhiivide sisu avamiseks Rahvusarhiivi väljatöötatud keskkondi.

Oluline on hõlmata ka tänapäevaste vahenditega talletatud kultuuripärandit selle tekkekeskkonnas ning kaasata selle kogumisse nooremate põlvkondade esindajaid, kes ei ole nii hästi organiseerunud kui vanemad põlvkonnad. Vajalik on teadvustada muutusi ja levitada uutele infokandjatele salvestatud pärandi säilitamise oskusi. Eesti vaimse ja materiaalse kultuuripärandi säilitamise järjepidevuse seisukohast on ülioluline tagada pärandi pidev dokumenteerimine samal määral ja tasemel ka siis, kui põlvkonnad vahetuvad.

Rahvuskaaslaste usuline teenimine

Usuline identiteet on ajalooliselt olnud rahvusidentiteedi tähtis osa, seda eriti ajaloolistes eestlaste kogukondades. Luterlikud kogudused olid enamasti esimesed eestlaste organisatsioonid ja ilmselt jäävad ka viimasteks eestlaste ühiskondlikeks organisatsioonideks.

17 Eesti mäluasutustes on väliseesti päritolu kogusid kõige enam Rahvusarhiivis, Eesti Kirjandusmuuseumis, Eesti Rahva Muuseumis, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis, Eesti Kunstimuuseumis, Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Konsistooriumis, Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus, Tartu Ülikooli raamatukogus.

18 Tegutseb ka Eesti Arhiiv Vancouveris, samuti mõned väiksemad rühmad.

19 Tartu Instituut asub Torontos ja tegutseb Tartu College'i juures. Instituut asutati 1971. aastal.

20 Nt Petseris

21 MTÜ Baltic Heritage Network. Võrgustik loodi 2008. aasta jaanuaris, tööd alustasid ka Läti ja Leedu tööühmad. Portaalil [BaltHerNet](#) vahendatakse infot eesti kultuuripärandi kogude sisu, asukohtade, neid haldavate organisatsioonide ning erialase oskusteabe kohta.

22 Senise rahvuskaaslaste programmi arhiivinduse valdkonna piiratud eelarve tõttu on peaaegu igal aastal kahte kolmandikku projektidest rahastatud vaid osaliselt, väiksemas mahus.

nideks nendes piirkondades, kus kogukonnad vana-
nevad ja kahanevad. Samas on kogudustel oluline roll
rahvusliku identiteedi alalhoidmisel, edasikandmisel ja
rahvuslike tähtpäevade tähistamisel ka praegu, seda
nii jumalateenistuste kui ka teiste usuliste tegevuste,
aga samuti laulukooride ja muude kultuuritegevuste
kaudu. Selle ülesande säilitamisel vajab rahvuskas-
laste usuline teenimine nii tähelepanu ja tunnustamist
kui ka rahalist toetust.

Välismaal elavate rahvuskaslaste usulist teenimist
on valdavalt läbi viinud Eesti Evangeelne Luterlik Kirik
(edaspidi EELK) ja seda tegevust toetab rahaliselt sise-
ministeerium. Jumalateenistusi ja teisi usulisi talitusi
viib EELK ellu Eesti kogukondadele Lätis, Leedus, Soo-
mes, Belgias (Brüssel) ja Venemaal (sh Petseris). Enne
pandeemiat, 2019. aastal, peeti aastas 68 jumalatee-
nistust 11 geograafilises punktis (Riias 11, Helsingis
10, Vilniuses 1, Londonis 3, Brüsselis 4, Peterburis 24,
Petseris 11, Moskvas 1 ning Siberis Ülem-Suetukis 1,
Orava külas 1, Kasekese külas 1). Piiratud eelarve tõttu
ei peetud jumalateenistusi Sotšis, Suhhumis ja Krim-
mis. Pandeemia aastatel on olnud usuline teenimine
asukohamaades reisi piirangute tõttu komplitseeritud.
See on suunanud EELK diasporaa tegevused uutesse
sihtkohadesse (nt London, Rootsi, Helsingi ja Kanda).

Peale eelmainitud usulise teenimise on eestikeelsed
luterlikud jumalateenistused korraldatud Rootsis,
Ameerika Ühendriikides, Kanadas ja Austraalias, kus
jumalateenistusi elluviimise on korraldanud erinevad
luterlikud kogudused, sh EELK. Teadaolevalt leiab
eestikeelne usuline teenimine aset ka nelipühilaste ja
baptistide koguduses Rootsis.

TEGEVUSSUUND 1

Eesmärged aitavad ellu viia järgmised tegevused

Olulised toetavad tegevused	z	Teostaja	Partner	Aasta
Ühise info- ja suhtlusruumi korrastamine ja kujundamine	VÄM	Integratsiooni SA	KUM	2022–2025
Ühist inforuumi toetavad ristmeedia projektid (nt igapäevane raadiosaade ERRis)	VÄM	ERR		2022–2025
Väliskogukondade väljaannete toetamine	VÄM	KÜSK		2022–2025
Eesti väliskogukondade kultuuriseltse toetavate taotlusvoorude elluviimine	KUM, VÄM	Integratsiooni SA	HTM, ERRS, Eesti Kooriühing	2022–2025
Eesti päritolu noortele mõeldud kontaktseminaride ja kultuurisündmuste korraldamine	HTM, KUM	Integratsiooni SA, Eesti Instituut		2022–2025
ESTO 2025 toetamine	VÄM			2025
Ühtekuuluvustunde edendamine rahvuskaaslaste ja Eesti püsielanike vahel (ühise mälu hoidmine ja tähistamine) ²³	VÄM		KUM, Eesti Instituut, EKSÜ, Vabamu, rahvuskaaslaste kogukonnad	2022–2025
Eesti keele õppe ja eesti keeles õppimise toetamine välismaal asuvates õpetuskohtades	HTM	Eesti Instituut		2022–2025
Eestikeelsete õpimaterjalide loomine ja saatmine välismaal asuvatele õpetuskohtadele	HTM	Eesti Instituut		2022–2025
Välismaal töötavate eesti keele ja kultuuri õpetajate koolitamine	HTM	Eesti Instituut		2022–2025
Välismaal elavate eesti laste ja noorte eesti keele praktiseerimise toetamine keelekeskkonnas	HTM, KUM, VÄM	Integratsiooni SA	MTÜ HeadEst	2022–2025
Rahvuskaaslastest noorte Eestis õppimise toetamine	HTM	HARNO		2022–2025
Kultuuripärandi säilitamist toetavate projektide taotlusvooru elluviimine <ul style="list-style-type: none"> kultuuripärandi kogumine, kirjeldamine digiteerimine ja kättesaadavaks tegemine; Eesti mäluasutuste spetsialistide lähetused kogukondadesse ja kogukondade nõustamine; Eesti kogukondlike kultuuripärandi keskuste ja koostöövõrgustike toetamine ja arendamine; konverentside, seminaride ja koolituste korraldamine väliskogukondades ja Eestis; valdkondlike uuringute toetamine ja publikatsioonide avaldamine 	HTM	Rahvusarhiiv		2022–2025
Välismaal asuvate kõrgete riigitegelaste matmispaikade kindlakstegemine ja hooldamine ²⁴	VÄM		välis-esindused, rahvuskaaslaste kogukonnad jt	2023–2025
Rahvuskaaslaste usuline teenimine nende asukohamaades	SIM, EELK ja EKNK kirikuvalitsused, VÄM	EELK ja EKNK vaimulikud	kohalikud kogudused, välis-esindused	2022–2025

²³ Tegevus on välja töötamisel.

²⁴ Tegevus on välja töötamisel ja praegu ei ole veel teada teostajad ja partnerid

TEGEVUSSUUND 2:

Üleilmse eestlaskonna kaasamine Eesti ühiskonna ellu ja arengusse, koostöö edendamine ning kvaliteetsete teenuste tagamine

Eesmärk

Eesti side välismaal elava eestlaskonna ja Eesti sõpradega tugeneb pakutavate teenuste laiendamise ning kvaliteedi parandamisega, kasvatades nende panust ühiskonna arengusse.

Olukorra analüüs

Kvaliteetsed konsulaartenused ja välisesinduste suurenev roll kohaliku eestlaskonna kaasamisel

Välismaal elavate eestlaste seas kasvab igal aastal nõudlus avalike teenuste järele Eesti välisesindustes (joonis 2). Ühest küljest on oluline kaasata mujal elavat eesti kogukonda Eesti arengusse ja ühiskonnaellu, teisest küljest aga tuleb kindlustada kvaliteetsed, mugavad ja kättesaadavad konsulaartenused kõigile soovijatele ja abivajajatele.

Eesti kodanike kõige enam kasutatav teenus välisriikides on isikut tõendavate dokumentide (pass ja ID-kaart) taotlemine välisesinduses ning nende kättesaamine välisesinduses või aukonsulilt (joonis 3). Eesti on läbi aastate olnud uhke oma e-riigi kuvandi ja saavutuste üle selles valdkonnas. Samas, kuigi passi on võimalik taotleda e-keskkonnas, tuleb juhul, kui eelmise passi taotlemisest ja sõrmejälgede andmisest on möödunud rohkem kui kuus aastat, minna sõrmejälgede andmiseks ikkagi välisesindusse isiklikult kohale.²⁵ Ka passi ja ID-kaarti on võimalik kätte saada peamiselt välisesinduses või aukonsulilt. Arvestades meie väikest välisesinduste võrgustikku ja samas suurearvulist rahvuskaaslaste kogukonda, tähendab see paljudele inimestele reisimist riigi sees, aga tihti ka teise riiki. See toob inimestele kaasa põhjendamatuid ebamugavusi ja ülemääraseid kulutusi. Koroonapandeemiast tingitud eriolukorra ajal saatis välisministeerium katseprojekti raames Eesti kodanikele turvalist postiteenust kasutades 534 passi. Sellest lähtudes on otstarbekas luua olukord, kus ka tavaolukorras saaks väljastada isikut tõendavaid dokumente vahendusteenusena.

Konsulaartoimingute seas on sageduselt teisel kohal e-residendi digitaalse isikutunnistuse (edaspidi: *e-residendi kaardid*) väljastamine. E-residendi kaardi kättesaamiseks peab taotleja isiklikult pöörduma Eesti välisesindusse, välise teenuse osutaja teeninduspunkti või Politsei- ja Piirivalveameti teenindusbüroosse. See tähendab, et väga paljudes Eestile tugeva investeerimis- ja majanduspotentsiaaliga asukohamaades on Eesti huviprofillile vastavate võimalike e-residentide jaoks e-residendi kaardi kättesaamine ebamugav, kuna see nõuab neilt reisimist. Siseministeerium ja Politsei- ja Piirivalveamet koostöös välisministeeriumi, majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega töötavad selle nimel, et teha mugavaks e-residendi kaartide väljastamine koostöös välise teenuseosutajaga. Viis väljastuskohta on juba avatud - Tokyos, Sao Paulos, Johannesburgis, Bangkokis ja Singapuris ning käesolevalt jätkub uute asukohtade kaardistus, mille tulemusena on lähiajal planeeritud veel väljastuskohtade avamine kuni 15 riigis.

Koostöös asjassepuutuvate asutustega on vaja leida väliskogukonnale praegusest mugavam viis isikut tõendavaid dokumente taotleda ja neid kätte saada. Väga kvaliteetsete konsulaartenuste pakkumiseks on need teenused vaja võimalikult suures ulatuses digiteerida, kindlustada nende kasutajasõbralikkus, arendades konsulaartenuseid asukohamaa eestlaste vajadusi silmas pidades. Selle eesmärgini jõudmine eeldab mitme ministeeriumi ja ameti ühiseid jõupingutusi.

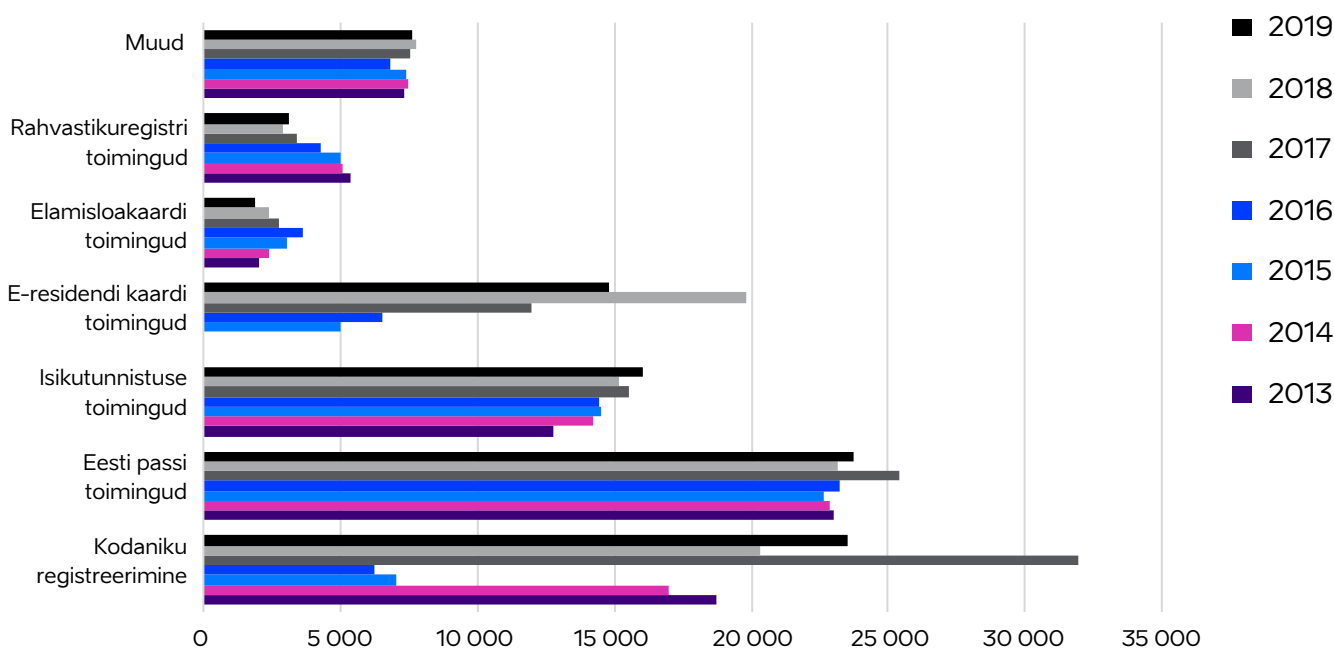
Tuginedes välisesinduste konsulaartöö praktikale, ei ole välismaal elavate eestlaste teadlikkus olemasolevatest e-teenustest ja nende kättesaadavusest piisavalt suur ning mõnikord pole võimalusi neid teenuseid kasutada. Seetõttu on vaja suurendada välismaal

25 "Siseturvalisuse arengukava 2020-2030" tegevused.

elava eestlaskonna teadlikkust e-teenustest, aga ka ID-kaardi omamise kasulikkusest, kuna ID-kaart teeb konsulaar teenused neile mugavamini kättesaadavaks. Et e-teenuste kohta teadlikkust suurendada, tuleb koondada info kõigist olemasolevatest teenustest ühte keskkonda, luues ühtse veebivärava. E-teenuste

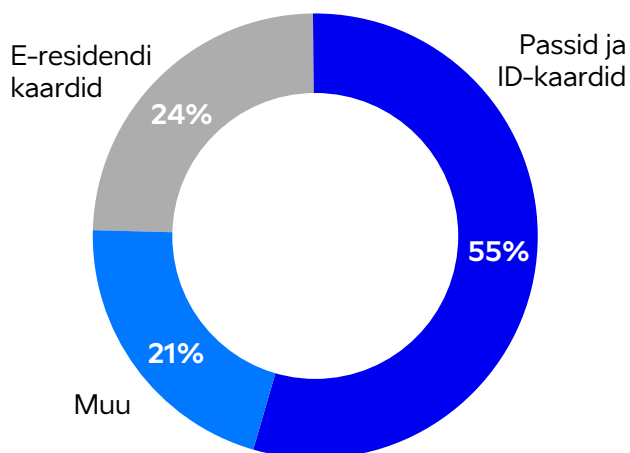
laialdasemat kasutamist soosib välisesindustes koos isikutunnistusega digilugeri väljastamine (samamoodi tehakse e-residendi kaardi väljastamisel). Eesti digi-ID²⁶ laiem kasutamine välismaal elavate eestlaste seas seob neid ühtlasi tihedamalt Eestiga.

Konsulaartoimingud aastatel 2013–2019

Joonis 2. Eri konsulaartoimingute arv (allikas: välisministeerium)

Konsulaartoimingud välisesindustes 2019. aastal

Joonis 3. Konsulaartoimingute osakaal välisesindustes 2019. aastal (allikas: välisministeerium)

Kodanikualgatuse ning rahvadiplomaatia edendamine

Eestlaste elamine ja lahkumine välismaale kätkeb nii võimalusi kui ka probleeme. Oluline on aga nendega säilitada tihedad kontaktid ning neid rahvadiplomaatia kaudu ja muul viisil aktiivselt Eesti ühiskonna ellu ja arengusse kaasata. Rahvadiplomaadid on ka kõik Eesti sõbrad, kes oma tööde ja tegemistega Eesti arengut ergutavad ning Eesti tuntusele ja heale mainele maailmas kaasa aitavad. Rahvadiplomaatia eduka toimimise juures on suur roll vabatahtlikul töö, seega on oluline motiveerida ja tunnustada aktiivset välismaal elavat eestlaskonda ja Eesti sõpru.

Rahvadiplomaatia edendamisel on ülioluline silmas pidada, et mujal elava eestlaskonna võimalused ja vajadused on piirkonniti väga erinevad, seejuures on ühine nimetaja see, et tähelepanu ja kaasamist vajavad kõik välismaal asuvad eestlased.

26 Eesti digi-ID ehk ID-kaart või digitaalne isikutunnistus

Eesti välisesindustel on välismaal elavate eestlastega suhtlemisel esmase kontaktpunkti roll,²⁷ nad tegelevad eestluse säilitamise ja tugevdamisega, rahvuskaaslaste kogukonnale info levitamisega, kontaktide loomise ning suhtluse ja kohtumiste toetamisega. Peale selle saavad välisesiindust kaasa aidata eesti seltside loomisele riikides, kus neid veel ei ole, ning innustada olemasolevate seltside edasiarendamist, leides neile uusi võimalusi Eesti riigi arengu edendamiseks. Nende eesmärkide saavutamiseks on vajadus süsteemse, senisest sisukama ja järjepidava suhtluse järele välisesinduste ja eesti kogukondade vahel. Üks samm on eestlaskonnale välisesinduste korraldatavad regulaarsed üritused (Eesti Vabariigi aastapäev jt).

Välisministeeriumi korraldatud rahuoluküsitlus 2020. aastal kinnitab välismaal asuva eestlaskonna kasvavat soovi anda välismaal olles oma osa Eesti ühiskonna arengu ja riigi hea kuvandi toetuseks. Seda ilmestavad hästi Eesti väliskogukondadest pärit heategevuslikud ettevõtmised,²⁸ nagu mitmesuguste toetusfondide loomine ja annetamised. Kindlasti ka välismaal elavad Eesti päritolu sportlased, kes valivad esindamiseks just Eesti riigi.

Välismaal elavate eesti noorte kaasamine

Paljud Eesti päritolu noored sulanduvad asukohamaa ühiskonda, kuna nende eesti keele oskus väheneb, kahaneb seotus Eesti kultuuriruumiga ja selle tulemusena võib kaduda nende Eesti identiteet. Märkata on trendi, et rahvuskaaslaste kogukondade lapsed ja noored jäävad kõrvale tegevusest, mis aitavad eestlust välismaal hoida. See vähendab nende võimalust siduda oma tulevik Eestiga.

Noorte ideede elluviimist on vaja toetada, et kasutada välismaal eestluse hoidmiseks ära nende innukust ja eestvedamise potentsiaali. Heaks näiteks on 2019. aastal ESTO 2019 tulemusel loodud Ülemaailmne Eesti Noortevõrgustik, mille eestvedamisel toimuvad mitmed noori kaasavad ettevõtmised.²⁹ Senisest veelgi enam noori on vaja kaasata tegevustesse, mis aitaks neil teostada eestluse hoidmist toetavaid omaalgatuslikke ideid.³⁰

Omalaadsete valikute ees seisavad välismaal õppivad eesti tudengid. Ühest küljest omandavad nad välismaal elades palju uusi kogemusi ja teadmisi, kuid teisalt kaotavad eemal viibitud aastate tõttu palju sotsiaalseid kontakte Eestis, mis hõlbustaks

neil tagasi pöörduda ja Eesti tööturule siseneda. Riik peaks senisest enam pöörama tähelepanu välismaale õppima suunduvate noortega sideme hoidmisele ning pakkuma neile enam karjääri- ja kaasarääkimise võimalusi tagasi tulemiseks. See aitaks hõlbustada otsust tulla pärast välismaal õpingute lõpetamist tagasi kodumaale. Välismaal elanud ja õppinud Eesti päritolu inimeste kogemused muudavad Eestit tugevamaks ning aitavad täita riigi tööturuvajadusi. Lisaks aitavad täna välismaal õppivad eestlased oma akadeemiliste, professionaalsete ja sotsiaalsete ringkondlike võrgustikega luua homseid koostöövõimalusi Eesti ja välisriikide vahel, sest inimestel tekib isiklik kokkupuude Eestiga ning usaldus kasvab. Antud teema raames tuleb teha arendustegevusi, et teistes riikides õppivatel Eestist pärit tudengitel oleks senisest lihtsam siseneda Eesti praktika- ja tööturule. Ühtlasi tagaks see ka riigile parema ülevaate oma koolitustellimuse paremaks prognoosimiseks ja tööjõupuuduse leevendamiseks.

Eesti kultuuri rahvusvahelistumisele kaasaaitamine

Eesti kultuuri rahvusvahelistumisele kaasa aitamiseks tuleb teha veelgi enam koostööd rahvuskaaslaste kogukondadega — välismaal kultuurisündmuste korraldamine aitab Eestit väljaspool tutvustada ja kultuuridiplomaatiat edendada. Olulisemad regulaarsed rahvuskaaslaste kogukondadega seotud suursündmused on New Yorgi Eesti kultuuripäevad, Lääneranniku Eesti Päevad, Eesti kultuuripäevad New Yorgis, Estonian Music Week ja filmifestival EstDocs Torontos, ESTIVAL Roots, Helsingis toimuv Martin Markkinat, Eesti Kultuuripäevad Annabergis, Bonnis ning Eesti filmipäevad Münchenis jt. Eesti kultuurisündmuste korraldamisel püütakse väljaspool Eestit toimuvatesse kultuurisündmustesse kaasata kohalikku kogukonda nii korraldajatena kui ka publikuna. Eesti edukust toetavad ka kontaktid välismaal tegutsevate eesti kunstnike, kultuurikollektiivide ja kultuuritegelaste (kultuuri tootjatega), organisatsioonide (korraldajatega) ja tarbijatega (publik, meedia ja turundus).

Seitsmes Eesti välisesiindustes töötavad praegu kultuuriatašeed (Berliinis, Brüsselis, Helsingis, Pariisis, Moskvast, New Yorgis ja Londonis). Eesti Instituudil on filiaalid Helsingis, Budapestis ja 2021. aasta sügisest ka Stockholmis. Võimaluse korral tuleks laiendada kultuuriatašeede ja Eesti Instituudi filiaalide võrgustikku.

27 [Eesti välispoliitika arengukava 2030](#)

28 Olga Kistler-Ritso eraannetus okupatsioonide ja vabaduse muuseumile Vabamu (endise nimega okupatsioonide muuseum), Aino Järvesoo mitu heategevusprojekti, Vilhelm Fischmanni annetused SA-le Tartu Kultuurkapital, perekond Randpalude annetused Tallinna lastehaiglaste jpt.

29 Näiteks kevadel 2020 toimunud Eesti juurtega noortele mõeldud virtuaalpäevad, kus osales Eesti päritolu noori 28 riigist üle maailma.

30 Omaalgatusideede all on mõeldud mitmesuguseid projekte ja algatusi — nt noorte konverentsid, kokkutulekud, jms.

Majanduskoostöö

Eesti on avatud majandusega riik, kuid Eesti turg on üksi väike ning seetõttu on ekspordi osakaalul majanduses suur roll. Riigi majandusarengu oluline eeldus on ka välisinvesteeringud. Eelpool loetletule aitab kaasa rahvuskaaslaste kaasamine kohalike koostööpartneritena, kes aitavad laiemalt Eestisse või Eesti ettevõtetesse investeringuid tuua, ning kogukonna liikmete kaasamine Eesti ekspordipoliitikasse. Siinkohal on oluline riigi roll vastastikuse koostöö arendamisel kodu- ja välismaal tegutsevate ettevõtlusorganisatsioonidega ning välismaal asuva eestlaskonna kaasamisel äridiplomaatilisse tegevusse (rahvuskaaslaste kaasamine äridelegatsiooniga visiitidel, rahvuskaaslastest ettevõtjate võrgustiku loomine jms).

Seni ei ole rahvuskaaslaste kaasamine äridiplomaatilisest tegevustest olnud süsteemne ja on sõltunud pigem Eesti välisesinduste aktiivsusest kogukonnaga suhtlemisel ja ärivõrgustiku tekitamisel. 2021. aasta algusest alates on välisministeerium võtnud üleilmsete eestlaste kaasamise Eesti majanduse tugevdamise üheks oluliseks tegevussuunaks. Seega on välisministeeriumi äridiplomaatia büroo osalenud koos riigikantselei innovatsioonitiimi mentori, kultuuriministeeriumi, EASi ja HARNOga riigikantselei innovatsiooniprogrammis projektiga, mille eesmärk on välisriikides elavate eestlaste kaasamine äridiplomaatiasse ja Eesti majanduse tugevdamise.

Eraldiseisvalt on riik tegelenud nii ettevõtete toetamisega välisriikides kui ka üleilmse eestluse kultuuri- ja identiteedipoliitikaga, kuid nende kahe ühendamine on seni olnud märkimisväärne kasutamata ressurss. Erinevate osapoolte koostöös, on innovatsiooniprojekti meeskond välja töötanud ettepanekud Eesti väliskogukondade paremaks kaasamiseks:

Digitehnoloogia areng võimaldab diasporaapoliitikas kasutada erinevaid lahendusi ja luua uusi tööhõivevõimalusi, sh väljaspool riiki elavate eestlaste kaasamist internetikanalite kaudu. INSA hallatava portaali Üleilmne eestlus (inglise keeles Global Estonian) veebileht on arendamisel ja pideval täiendamisel, samuti on sinna lisandunud äriteemaline alaleht, kus on võimalik leida vajalikke kontakte üle maailma, samuti teavet ärivõimaluste ning uudiskirja ja ärivõrgustikuga liitumise kohta. Portaali globalestonian.com eesmärgiks on olla nii Eestis kui väljaspool Eestit elava eestlaskonna virtuaalne koostööplatvorm, mis kõnetab üleilmset eestlaskonda ning samuti Eestis elavaid inimesi, aitab kaasa Eesti arengut toetavate koostöövõrgustike arendamisele, riigipoolsete sõnumite edastamisele ja diasporaapoliitika eesmärkide selgitamisele ning võõrsil elava eestlaskonna panuse tunnustamisele ja teadvustamisele Eestis.

Üleilmse eestluse uudiskiri (inglise keeles Global Estonian Newsletter). Kord kuus ilmuv uudiskiri, mis koondatakse väljaspool Eestit elavaid eestlasi silmas pidades põnevamad Eesti uudised, info ürituste ja riiklike teenuste kohta, edulood eestlastest ja info äridiplomaatias osalemise võimaluste kohta.

LinkedIni grupp – Global Estonian Business Network (GEBN). Tegemist on digitaalse ärivõrgustikuga, kus LinkedIni platvormist tulenevalt on näha osalejate eriala ja asupaik. GEBN koondab ja toob kokku juba konkreetsemalt ärisuunitlusega eestlased välismaal ning ekspordivad ettevõtjad.

Üleilmse eestluse virtuaalne vestlusring on regulaarne temaatiline vestlusring, kus saavad kokku eestlased välismaal ja Eesti ettevõtjad. Ürituse eesmärgid on muuta toimekad eestlased Eesti ekspordivate ettevõtjate jaoks nähtavamaks, luua dialoog ettevõtjate ja Eesti väliskogukondade vahel, inspireerida välismaal elavaid eestlasi teiste aktiivsete eestlaste eeskujul samuti Eesti ettevõtete toetamisega tegelema ning luua võimalused võrgustumiseks.

Introwise nõustamine. Eestlaste loodud platvorm Introwise võimaldab ettevõtjatel broneerida tõhusad virtuaalsed kohtumised end platvormile üles seadnud globaalsete eestlastega. Välismaal elavad eestlased saavad teha nõustamissessioone vastavalt oma motiivatsioonile ja võimekusele kas tasuta või tasu eest. See on tõhus võimalus leida kiirelt ja mugavalt kontakt vajaliku valdkonna või regiooni esindajaga.

Saatkonna teenuse disain. Dokumendivahetus on hetk, kus paljud seni nähtamatuks jäänud eestlased puutuvad kokku riigiga. 2021. aasta suve jooksul katsetasid suurimate Eesti kogukondadega riikide välisesiindust eestlaskonna kaasamist konsulaar-teenuse ajal, kutsudes neid üles liituma üleilmse eestluse uudiskirjaga. Nendeks saatkondadeks on Eesti esindused või konsulaadid Stockholmis, Kopenhaagenis, Brüsselis, Londonis, New Yorgis, Torontos ja Canberras.

TEGEVUSSUUND 2

Eesmärged aitavad ellu viia järgmised tegevused

Olulised toetavad tegevused	Vastutaja	Teostaja	Partner	Aasta
Teavitustegevus e-teenuste kasutamise võimalustest	VÄM	VÄM, välisesindused	MKM, RIA	2022
Saatkondades väljastatakse koos ID-kaardiga ka digiluger, et e-keskkondasid kasutataks aktiivsemalt	VÄM	VÄM	VÄM	2022
Eestis ja Soomes ID-kaardi väljastamine vahendaja kaudu ning reisidokumendi kätetoimetamine välisriigis kulleri vahendusel.	SIM	PPA, välisesindused	PPA, VÄM	2022
Konsulaarteenuste osutamine konsulaarmissioonide käigus kuni välise teenuseosutaja punktide avamiseni ning e-teenuste lahenduste väljatöötamiseni	VÄM	VÄM	PPA, EAS	Kuni 2025
Regulaarsete üleilmse eestluse foorumite korraldamine	VÄM			2022-2025
Tunnustuskultuuri edendamine	ministeeriumid			2022–2025
Diasporaakoostöö edendamine teiste riikidega	VÄM		SIM, KUM, HTM	2022–2025
Rahvadiplomaatia edendajate võrgustike arendamine ja toetamine (kultuuriesindajad, ettevõtjad, aukonsulid äridiplomaatias jt)	VÄM, KUM		EAS, Eesti Instituut	2022–2025
Eesti kultuuri rahvusvahelistumist toetavate projektide elluviimine	KUM	välisesindused	VÄM, EAS, Eesti Instituut	2022–2025
Stipendium praktikaprogrammiks Eestis	VÄM			2022–2025
Omaalgatuslike ideede toetusprogramm	VÄM	INSA		2022–2025
Arendustegevused teistes riikides õppivate Eesti tudengite kaasamiseks				2023–2025

TEGEVUSUUND 3.

Eestisse tagasipöördumise ning Eesti eluga (taas)kohanemise toetamine

Eesmärk

Toetatud on tagasipöördumine ja Eestisse jäämine

Olukorra analüüs

Tagasipöördumine

Statistikaameti hinnangul tuli aastatel 2015–2019 Eestisse tagasi 7000–8500 Eesti kodanikku aastas ja see ületas välismaale siirdunute arvu.³¹ Ametliku statistika kohaselt langes tagasipöördumine Eestisse pisut 2020. aastal, kuid võib siiski väita, et Eestisse kolimine on viimastel aastatel hoogustunud.³²

Selle tendentsi toetamiseks on vajalik edasi arendada süsteemset lähenemist koos toetavate teenustega. Tagasipöördumise protsessi puhul on oluline, et seda toetatakse nii riiklikul, kohalikul kui ka kogukondlikul tasandil, sest vähene tugi võib kahandada inimese soovi Eestisse tulla ja siia elama jääda. Väga oluline on ka informatsiooni levitamine, sest teave pakutavate tugiteenuste kohta peab olema kõigile hästi leitav ja kättesaadav.

Tagasipöördudajad otsustavad uuesti Eestisse elama asuda väga erinevatele põhjustel. Pea pooled tagasipöördudajad (45%) on Eestisse naasmise põhjuseks toonud soovi olla kodumaal, kus nad tunnevad end koduselt. Paljudel (35%) on tagasipöördumise põhjuseks perega ühinemine, abiellumine või pereliikme eest hoolitsemine. Viimastel aastatel on otsuseid mõjutanud ka COVID-19 pandeemia.

Tagasipöördumist toetavad teenused ja nende arendamine

Eesti ühiskonnas edukaks hakkamasaamiseks pakutakse nii riigieelarvest kui ka EL-i välisvahenditest mitut esmast kohanemist ja lõimumist toetavat pikaajalist teenust teisest rahvusest püsielanikele, uussisserändajatele ning ka rahvuskaaslastele ja tagasipöördujatele. Kui vaadelda neid sihtrühmasid, on toetavate teenuste osutamise poolest kõige piiratumas olukorras just tagasipöördudajad, kuna neile on seni vähim eraldi väljatöötatud teenuseid, mis toetaksid tagasipöördumist ja kohanemist Eestis.³³

Enamikku riigi pakutavaid kohanemis- ja lõimumis-teenuseid, mis on mõeldud uussisserändajatele ja vähelõimunutele, saaks kohaldada ka tagasipöördujatele. Kitsaskoht on aga selliste teenuste rahastamine, sest kohanemis- ja lõimumis-teenused on rahastatud välisvahenditest³⁴, kuid tagasipöördujatele mõeldud teenuseid ei saa rahastada EL-i toetusest (kodakondsuse küsimus, tagasipöördudajad ei kuulu abikõlbliku sihtrühma hulka). Seetõttu on tagasipöördujatele mõeldud teenuste arendamiseks vaja leida lisaraha eelkõige riigieelarvest.

Teenusekorralduses (teenusedisaini) peab arvestama, et eri sihtrühmad pole homogeesed. Nii tagasipöördujate, teisest rahvusest püsielanike kui ka uussisserändajate seas on erineva haridustaseme, vanuse ja muude tunnustega inimesi. See tähendab, et teenuste arendamisel ja osutamisel tuleb seda arvestada, et

31 [Rändestatistika ülevaade 2015–2019](#)

*Valdkonna arendamise seisukohalt on oluline, et statistilised näitajad, millest lähtutakse poliitikakujundamisel, annaksid võimalikult hea ülevaate tegelikust olukorrast. Nimelt on ilmnenu asjaolu, et Statistikaametilt tulev indeksipõhine rändestatistika ei pruugi anda tagasipöördujate tegelikust arvust lõplikku ülevaadet, sest meetodikamuutus tõi 2015. aastal rändesse tohtu hulga inimesi juurde, aga kõnealusele meetodikale pole seni teostatud kvaliteedi hinnangut. Lisaks puudub statistikas praegu arvestus välisriigis viibitud aja kohta (rände kestus ja selle muutus ajas), mis ei võimalda adekvaatselt tagasipöördujate tegelikku arvu hinnata. Siinse poliitikakujunduse aluseks olev andmestik ei pruugi olla piisav, et vastata sihtrühma vajaduste väljatöötamiseks.

32 [Rändestatistika ülevaade 2016–2020](#)

33 Siseministeerium ja kultuuriministeerium analüüsisid riigi rahastatud teenuseid tagasipöördujatele, vähelõimunutele ja uussisserändajatele 2018. aasta andmetele tuginedes. „Analüüs ja ettepanekud tagasipöördujatele, väljaspool Eestit elavatele rahvuskaaslastele ja uussisserändajatele pakutavate teenuste väljatöötamiseks“.

34 Välisvahendite all mõeldud EL-i eelarveperioodi 2014–2020 struktuurivahendeid (peamiselt ESF, aga ka ERF) ning AMIF-i vahendeid.

tagada nii teenuste endi kui ka laiem kohanemis- ja lõimumispoliitika tulemuslikkus.³⁵ Tagasipöördujate puhul on oluline märgata ja tegeleda süsteemselt kõikide pereliikmetega.

Praegu on välja töötatud järgmised riiklikud teenused sujuvamaks tagasipöördumiseks: kolmes keeles info veebilehel, nõustamine nii kontaktiselt kui ka virtuaalselt, vajaduspõhine tagasipöördumistoetus, kogemuskohtumised grupis ja keelõpe. Samuti on üldhariduskoolides toetavad teenused põhikoolis käivatele tagasipöördujatele.

Vajalikud arengusuunad

Pea kõik tagasipöördujad tunnevad end Eestis hästi ja suurem osa näeb ka oma tulevikku Eestiga seotuna.³⁶ Küll aga ilmnes 2020. aasta Eesti Ühiskonna Integratsiooni uuringust, et üksnes 8% Eesisse tagasipöördunudest oli kasutanud riiklikke tugiteenuseid, kusjuures ainult neljandik ei vajanud üldse Eesti eluga kohanemisel kellegi abi.³⁷

Üks keskne vajalik tegevussuund on informatsiooni kättesaadavus – teavet tagasipöördumist toetavate teenuste kohta saadakse sageli isikliku võrgustiku kaudu ning riikliku toe kohta ei teata. Probleemaatilise mana nähakse eraldi teenuste puudumist kohalikes omavalitsustes.

Tagasipöördumine ja kohanemine Eestis, eriti perega tultes, on väga kulukas protsess. Selleks võiks tagasipöörduvatele lastega peredele, kes pöörduvad tagasi Eestile kaugematest riikidest, olla ette nähtud senisest suurem rahaline toetus.

Ühiskondlike hoiakute tõttu on sageli problemaatiline mitmekultuuriliste perekondade Eestisse elama asumine. Märgata on tendentsi, et kui teisest kultuuriruumist pärit elukaaslane või abikaasa pärast perekonnaga Eestisse asumist ei kohane, siis lahkutakse Eestist uuesti.

On märgata tendentsi, et 15–19-aastastel lastel, kes pöörduvad tagasi Eestisse elama koos perekonnaga, puudub piisav tugi keeleõppel, samuti sõpruskonna loomisel ja üldises kohanemises, kuna alaealised pereliikmed ei ole sageli Eestis kunagi elanud. Vähene eesti

keele oskus võib omakorda takistada gümnaasiumisse või ülikooli astumist.³⁸

Tagasipöördujatel, kes on väga kaua Eestist eemal elanud, võib taaskohanemisel tekkida probleeme vaimse tervisega. Kolimine ja elu sisseseadmine uues kohas on väga stressirohke, inimestel võivad tekkida terviseprobleemid, mis võib mõjutada töövõimekust. Keeruline on leida kiiresti ka uut võrgustikku, kohalikku sõpruskonda.

Mitmes uuringus³⁹ on probleemina välja toodud ka vähesed digioskused, eriti vanemal generatsioonil, kuid Eestis on paljud teenused kättesaadavad üksnes digitaalselt.

Pikalt Eestist väljaspool töötanud kodanikele ei laiene pensionisüsteemiga ettenähtud sotsiaalsed tagatised ja nad võivad pensionieas sattuda toimetulekuraskustesse. Probleemi põhjalikumaks uurimiseks on vaja läbi viia analüüs ja töötada välja tegevuskava.

Eespool loetletud tagasipöördumist pärssivad või takistavad tegurid on loonud olukorra, kus paljud Eesti päritolu inimesed ei julge oma tulevikku siduda Eestiga. Ometi olukorras, kus Eestis on süvenemas tööjõupuudus, oleks kultuuri, keele ja tööharjumuste mõttes mõistlik leevendada seda probleemi just eestlaste ja Eesti päritolu inimeste tagasipöördumisega.

Ühiskonna teadlikkuse suurendamine tagasipöördujate vallas

Oluline on ühiskonnas suurendada teadlikkust tagasipöördumise ja tagasipöördujate kohta. Nimelt aitab see ära hoida väärarusaamade ja stereotüüpide kujunemist⁴⁰ ning toetada arusaamu, et tagasipöördujad naasevad rikastunud kogemuste ja teadmistega (võõrkeelteoskus, kohanemisevõime, jne).

Näiteks haridusasutused rõhutavad tagasi-pöördunud laste laiemat silmaringi, suuremat valmisolekut uute ettevõtmiste planeerimisel ja klassikaaslaste tegevustesse haaramisel ning innustamisel.⁴¹ Lisaks aitaks ühiskonnas tagasipöördumisega seotud teadlikkust suurendada, kui meedias jagada tagasipöördumisega seotud lugusid ja kogemusi.

35 „Analüüs ja ettepanekud tagasipöördujatele, väljaspool Eestit elavatele rahvusaaslastele ja uussisserändajatele pakutavate teenuste väljatöötamiseks”

36 EIM 2020

37 EIM 2020

38 HTMi 2021. aastal valmiv uuring

39 VÄM rahulolu-uuring 2020

40 Tagasipöördujatelt on saadud tagasisidet, et Eestis suhtutakse neisse kui välismaal läbikukkunutesse.

41 Civitta uuring „Eestisse tagasi pöörduvate perede laste õppima asumine 2017”

Tagasipöördujatele suunatud teavitustegevuste kavandamisel on vaja arvestada, et teema on mitmetahuline. Aktiivne inimesi tagasi kutsuv kampaania ei toetaks inimeste endi soovi otsustada oma elukorralduse üle. Sellest hoolimata on võtmeküsimuseks tagasipöördumise võimalustest ja olemasolevatest tugiteenustest sihtrühmale teada anda ning kujundada tihedam suhtlus välismaal elavate rahvuskaaslaste ja võimalike tagasipöördujatega.

TEGEVUSSUUND 3

Eesmärged aitavad ellu viia järgmised tegevused

Olulised toetavad tegevused	Vastutaja	Teostaja	Partner	Aasta
Riikliku tagasipöördumistoetuse toetuskeemi arendamine	KUM	INSA		2022–2025
Tagasipöördujate nõustamisteenuste arendamine (sh regioonipõhiselt) ja rakendamine	KUM	INSA	EAS, VÄM	2022–2025
Tagasipöördumisega ja ettevõtlusega seotud info ja Eestisse elama asumise kohta infoteede arendamine	KUM, VÄM, MKM	INSA, EAS		2022–2025
Tagasipöördujate teavitamine tööhõive ning sotsiaalsete tagatiste võimaluste kohta	SOM	Eesti Töötukassa, INSA	EAS-i Work in Estonia	2022–2025
Koolides ja lasteasutustes tagasipöördujate lastele keeleõppe ja kohanemisega seotud teenuste tagamine	HTM			2022–2025
Tagasipöördumise vallas teadlikkuse suurendamine ja hoiakute kujundamine ühiskonnas	KUM	INSA		2022–2025
KOV-ide sihtrühmaga töötamise ja neile vajalike teenuste pakkumise võimekuse suurendamine	KUM	INSA	KOVid, ELVL	2022–2025

Tegevuskava koostamine ja uuendamise protsess

Üleilmse eestluse tegevuskava koostamisega alustati 2019. aastal ja seda tehti tihedas koostöös partneritega.

Tegevuskava koostamist juhtis alguselt siseministeerium. Alates märtsist 2021, pärast üleilmse eestluse valdkonna liikumist välisministeeriumi juhtimisalasse, on tegevuskava koostamise uus juht välisminister.

Tegevuskava koostamist nõustas juhtrühm, kuhu kuulusid peale välisministeeriumi veel esindajad siseministeeriumist, haridus- ja teadusministeeriumist ja kultuuriministeeriumist. Juhtrühma tööd koordineeris välisministeeriumi juriidiliste ja konsulaarasjade asekancler. Tegevuskava koostamisel ja rakendamisel on tihedat koostööd ülemaailmse eestluse koostöökomisjoniga (ÜEKK).⁴²

Tegevuskava sisendikorjeks moodustati üheksa valdkondlikku töörühma, mida juhtisid juhtrühma liikmed neljast ministeeriumist. Sisendikorjes ehk töörühmade töös osalesid ministeeriumite ja nende allasutuste esindajad ning mitmete Eesti väliskogukondade esindajad üle maailma. Valdkondlikud töörühmad jagunesid neis käsitlevate teemade kaupa järgmiselt:

1. keeleõppe ja hariduse töörühm;
2. Eesti kuvandi, info ja kommunikatsiooni töörühm;
3. kultuuriekspordi ja kultuuriseltside koostöö töörühm;
4. kultuuripärandi ja arhiivinduse töörühm;
5. majanduskoostöö ja investeringute töörühm;
6. konsulaarteenuste ja rahvadiplomaatia töörühm;
7. noorte ja noorte täiskasvanute töörühm;
8. rahvuskaaslaste usulise teenimise töörühm;
9. tagasipöördujate töörühm.

Tegevuskava ajakohastatakse igal aastal riigieelarve koostamise käigus, et tagada kooskõla riigi eelarvestrateegia ja riigi rahaliste võimalustega. Tegevuskava kooskõlastab vastutaja ja see esitatakse teadmiseks või arvamuse avaldamiseks teistele tegevuskava eesmärkide täitmisel osalevatele pooltele.

Ajakohastamise raames on igaühel võimalik anda tegevuskavale tagasisidet või teha ettepanekuid (lisainfo välisministeeriumi kodulehel). Saadud sisendkooskõlastatakse ÜEKK liikmetega ja vastavalt otsustele täiendatakse järgmise perioodi tegevuskava.

Üleilmse eestluse valdkond on horisontaalne ning selle tõhusa toimimise eelduseks on hea koostöö teiste riigiasutuste ja kolmanda sektoriga ning tugev partnerlus üleilmsete eesti kogukondadega.

Tegevuskava avalikustatakse välisministeeriumi kodulehel.

42 Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2019. a korraldus nr 158 „[Ülemaailmse eestluse koostöökomisjoni moodustamine](#)“.

LISA. Tegevuskavas kasutatud mõisted

Eesti sõbrad – tegevuskavas peetakse silmas kõiki välispäritolu inimesi, kes oma tegemistes on Eestiga seotud ja kes seekaudu toetavad Eestit (nt e-residentid, estofiilid jne)

Kaasav ühiskond – inimestel on mitmekesised võimalused osaleda otsuste tegemises ja aidata kaasa ühiskonna arengule, riik toetab inimeste ühiskondlikku aktiivsust (sh osalemist tööhöives, elukestvas õppes ja kodanikuühiskonnas), ettevõtlikkust, kogukondlikkust ja soovi riigi arengule kaasa aidata (sh nii vanaemaaliste kui ka noorte ühiskondlikus elus osalemise potentsiaali suurendamisele ja eesti keelt mittekõnelevate elanike ühiskondliku aktiivsuse parandamisele). Eesti elanike ühiskondlik aktiivsus on ühistegevuste ja tugevate kogukondade kujundamise alus.

Kohanemine – protsess, mille käigus riiki (ümber)asunud kohanevad uue keskkonna ja vastuvõtva ühiskonnaga. Kohanemist iseloomustab teadmiste ja oskuste omandamine, mis aitavad uues keskkonnas toimida nii igapäevaelus (elukoht, kooli- või lasteaiaaikoht, maksud, tervishoiu- ja sotsiaalteenused, keeleõpe jmt), riigisfääris (ühiskonna korraldus, seadused, riigi toimimise põhimõtted, teise riigi kodakondsusega isikute õigused ja kohustused, elamisloa ja elamisõigusega seonduv jne) kui ka kultuurisfääris (esmane arusaam vastuvõtva ühiskonna alusväärtustest, kultuuritavade, esmatasandi keeleõpe jne).

Kultuuridiplomaatia – diplomaatia osa, mille kaudu luuakse ja arendatakse rahvusvahelisi suhteid teiste riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja strateegiliselt oluliste rahvusvaheliste partneritega kultuuri kaudu. Diplomaatia vormide all tuntakse veel avalikku diplomaatiat, kodanikudiplomaatiat, äridiplomaatiat jm.

Kultuuri rahvusvahelistumine – hõlmab eri sisuga termineid, nagu kultuuridiplomaatia, kultuuritutvustus ja -vahetus ja kultuuriekspord. Kultuuriekspord – tegevuse keskmes on majanduslike kultuurisuhete edendamine, sh loomemajanduse (ingl creative industries) ning kultuuriturismi arendamine. Kultuuriekspordi eraldiseisev eesmärk on tulu teenimine loomingu ning kultuurivaldkonna toodete ja teenuste müügist välismaale või mitteresidentidele Eestis.

Lõimumine – ühiskonna kultuurilise, poliitilise ja sotsiaal-majandusliku sidususe suurenemine. Lõimumist iseloomustab teadmiste, oskuste ja väärtuste kujundamine ja omandamine, mille vahendusel saab anda oma osa ühiskonna arengusse koostöö ja vastastikuse avatuse kaudu. Selle tulemusel vähenevad ühiskonnaliikmete keelelis-kultuurilisest taustast ja rahvuslikust

kuuluvusest tingitud erinevused ühiskonnaelus osalemisel. Lõimumine teeb võimalikuks ühise jagatud Eesti riigiidentiteedi kujunemise, suurendab inimeste seotust riigi ja teiste ühiskonnaliikmetega, toetab majanduse kasvupotentsiaali ning riigi stabiilsust.

Rahvadiplomaatia edendajad – kõik inimesed, kes aitavad oma tegevusega kaasa Eesti tuntusele, arengule ja edule (ärisaadikud, Eesti tudengid välismaal, erinevates erialavõrgustikes toimetavad inimesed)

Tagasipöörduja – välisriigist Eestisse elama asunud Eesti kodanik või eesti rahvusest inimene, kes on pikka aega (vähemalt 5 aastat) püsivalt välisriigis elanud või välisriigis sündinud ning tema Eestisse elama asunud abikaasa, laps ja vanem (ka isikud, kes ei ole kunagi varem Eestis elanud). Alates uuesti Eestisse elama asumisest loetakse inimest tagasipöördujaks kuni 5 aastat.

Teenus – tegevuse või tegevuste tulem, mis on suunatud kliendile, kes siinse tegevuskava mõistes on teisest rahvusest püsielanik, uussisserändaja, tagasipöörduja ja rahvuskaaslane, eestlane, ning nende kohanemist ja lõimumist toetav asutus või organisatsioon.

Uussisserändaja – vähem kui viis aastat Eestis seaduslikult elanud välismaalane, kellele on antud Eesti tähtajaline elamisloa välismaalaste seaduse alusel või välismaalane rahvusvahelise kaitse andmise seaduses sätestatud alusel, Euroopa Liidu kodanik ja tema perekonnaliige, kes on omandanud või kellele on antud Eestis tähtajaline elamisõigus Euroopa Liidu kodaniku seaduses sätestatud alusel.

Üleilmne eestlaskond – väljaspool Eestit elavad eestlased ja nende järeltulijad ning Eesti sõbrad, kes edendavad ja hoiavad eestlust. Üleilmse eestluse või globaalse eestluse idee sõnastas 1994. aastal Kotkajärve Metsaülikoolis insener ja tehnikateadlane Valter Rand: „Valdav osa eestlastest elavad meie ajaloolisel kodumaal. Sellele lisanduvad aga tuhanded paigad maailmas, kus leidub eesti kodusid, luuakse eesti organisatsioone ja elatakse eesti elu. Tervikuna oleme globaalse ulatusega ja keerukalt liigestatud ühiskond, mis jätkub ka tulevikus ja millega jäävad seotuks meie saatused. Nimetan meie püsimist ja jätkumist sellises ühiskonnas globaalseks eestluseks.“ kodumaal. Sellele lisanduvad aga tuhanded paigad maailmas, kus leidub eesti kodusid, luuakse eesti organisatsioone ja elatakse eesti elu. Tervikuna oleme globaalse ulatusega ja keerukalt liigestatud ühiskond, mis jätkub ka tulevikus ja millega jäävad seotuks meie saatused. Nimetan meie püsimist ja jätkumist sellises ühiskonnas globaalseks eestluseks.“

